

งานความร่วมมือระหว่างประเทศ
รับที่ 515
วันที่ 23 ม.ค. 61
เวลา 9.39 น.

กองวิเทศสัมพันธ์
เลขรับที่ 6910
วันที่ 19 ก.พ. 2561
เวลา 15.04 น.

มหาวิทยาลัย
รับที่ 1342
วันที่ 21 ก.พ. 2561
เวลา 15.06 น.

มหาวิทยาลัยมหิดล (สทศวิ)
เลขรับ 3819
วันที่ 19 ก.พ. 2561
เวลา 14.16

ที่ กท ๐๓๑๗.๕/ ๑๑๖

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ 3 ของวิเทศสัมพันธ์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

ทราบและดำเนินการได้

๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๘/๖๑

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

(รองศาสตราจารย์ ดร.กัมปารัตน์ สุโพธิ์รัตน์)
รองคณบดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัวข ๑๖ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑ 23 ก.พ. 2561

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๘/๒๕๖๑ หัวข ๑๖ - ๓๑ มกราคม ๒๕๖๑ เรื่อง "การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ : ความท้าทายใหม่ของประชาคมอาเซียน" รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากรอบความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน (ASEAN Defence Industry Collaboration: ADIC) ได้แก่ (๑) ลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากแต่ละประเทศมีลักษณะทางกายภาพและมียุทธศาสตร์ความมั่นคงที่แตกต่างกัน ทำให้มีรายละเอียดความต้องการยุทธโธปกรณ์ที่แตกต่างกัน (๒) เป้าประสงค์ในการวิจัยและพัฒนาที่แตกต่างกัน (๓) ความแตกต่างด้านนโยบายและการจัดสรรงบประมาณ (๔) ซีดความสามารถด้านทรัพยากรบุคคลที่แตกต่างกัน และ (๕) นโยบายป้องกันประเทศของหลายชาติยังอยู่บนพื้นฐานความไม่ไว้วางใจต่อกัน โดยแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียนในอนาคตนั้น ควรจะเริ่มจากการวิจัยและพัฒนาในประเทศสมาชิกให้มีความสนใจร่วมกัน เช่น อุตสาหกรรมอากาศยาน เป็นต้น

๒. แนวทางในการบูรณาการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทยในมุมมองของภาคส่วนต่างๆ ได้แก่ ภาครัฐ มองว่าทิศทางการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย มีความเปิดกว้างมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาล ได้มีการบรรจุประเด็นนี้ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ภาคเอกชน มองว่าภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน และปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์มากขึ้น ภาคการศึกษา มองว่าควรเริ่มจากเทคโนโลยีระดับพื้นฐานก่อน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ผลิตจากวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรตลอดจนแรงงานในท้องถิ่น โดยมีการทดลอง และปรับให้เหมาะสมกับการใช้งานในพื้นที่

๓. ข้อเสนอแนะในส่วนของกองทัพไทย ควรเป็นผู้นำกำหนดต้นแบบและรับรองมาตรฐานยุทธโธปกรณ์ให้ตรงกับความต้องการสำหรับกองทัพในการนำไปใช้งาน และพิจารณาจัดซื้อยุทธโธปกรณ์จากภาคเอกชนภายในประเทศเป็นอันดับแรกเพื่อส่งเสริมสินค้าภาคเอกชน และเมื่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในประเทศเข้มแข็งได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับใช้กันในประเทศแล้ว จึงขยายไปสู่การส่งออกยังต่างประเทศ

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

๒) ใ้เนอ รอดวงดัด
สทศวิ/อภททพ

เรียน ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์
ส่งควรเวียนล่วงหน้าเพื่อเป็นข้อมูล ต่อไป
ประเด็นสำคัญคือ " การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศฯ "

ขอแสดงความนับถือ

พันเอก

(Orakdech Pratipuchanant)

(ผศ.ดร.สมคิด อมรสมานกุล)

อภททพ
19 ก.พ. 61

(อรรคเดช ประทีปชานนท์)

รองคณบดีฝ่ายบริหาร
12 ก.พ. 2561

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

๒) ใ้เนอ รอดวงดัด

กองบริหารแผน web : IC

23 ก.พ. 2561

“การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ : ความท้าทายใหม่ของประชาคมอาเซียน”

“อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ” นอกจากจะมีความสำคัญอย่างสูงในการเป็นหลักประกันทางด้านความมั่นคงของประเทศ และความพร้อมรบของกองทัพแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่หารายได้ให้แก่ประเทศจำนวนมาก ซึ่งหลายประเทศประสบความสำเร็จในการพึ่งพาตนเองด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศ และยังสามารถก้าวเข้ามาสู่การเป็นผู้ส่งออกได้ ดังนั้นการค้นหาแนวทางในการพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องกระทำเพื่อเป็นการสร้างหลักประกันด้านความมั่นคงของประเทศในด้าน ยุทธโธปกรณ์และขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ทั้งในยามปกติและยามสงคราม

จากทิศทางและความสำคัญของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ จึงได้จัดการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการ ศูนย์อาเซียนศึกษา เรื่อง “แนวทางการสร้างความร่วมมือในการพัฒนา อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่เป็นรูปธรรมของอาเซียน” ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๖ ม.ค.๖๑ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจากหน่วยงาน ทั้งด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา เข้าร่วม ถกแถลงในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากรอบ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของกลุ่มอาเซียน แนวทาง การสร้างความร่วมมือในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ที่เป็นรูปธรรมของไทย และข้อเสนอแนะแนวทางในการบูรณาการ เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย ที่จะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน นำไปใช้เป็นแนวทาง ในการเพิ่มพูนขีดความสามารถด้านกิจการอุตสาหกรรมป้องกัน ประเทศต่อไป รายละเอียดที่น่าสนใจได้แก่

✦ ความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของ กลุ่มประเทศอาเซียน

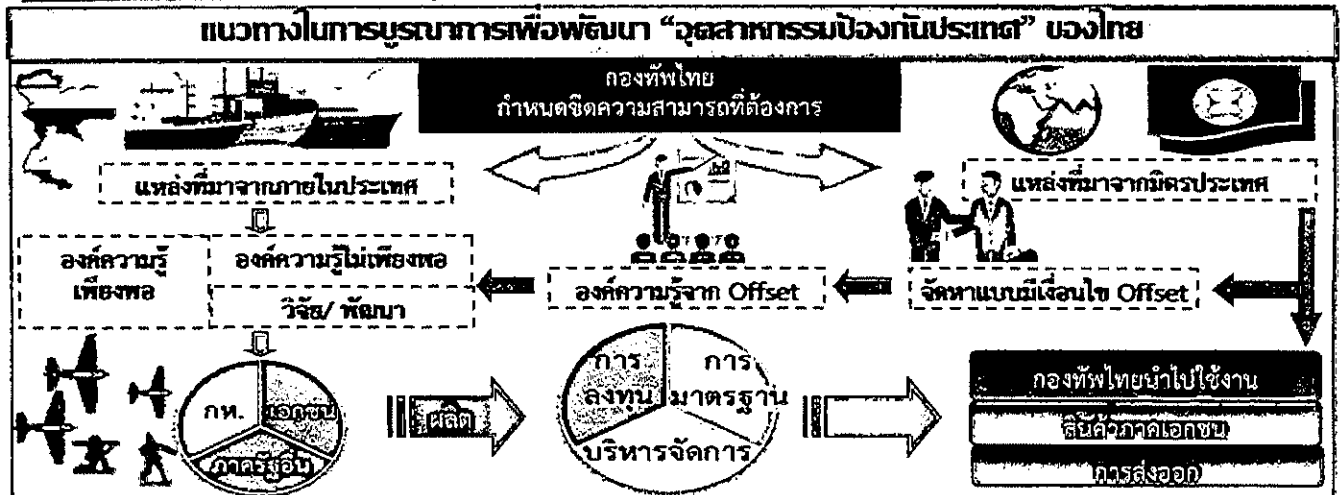
ความร่วมมือสำคัญ เกิดขึ้นครั้งแรกหลังจากรัฐมนตรีอหิมา ของมาเลเซียได้นำเสนอร่างเอกสารแนวความคิดว่าด้วยความร่วมมือ ด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในกรอบอาเซียน (Concept Paper on Establishing ASEAN Defence Industry Collaboration: ADIC)

ในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting: ADMM) ครั้งที่ ๓ ในปี ๕๒ (ครั้งนั้นไทยเป็นเจ้าภาพในการ จัดการประชุม) ซึ่งการนำเสนอแนวความคิดของการจัดตั้ง ADIC นั้น ส่วนหนึ่งมีเหตุผลสืบเนื่องมาจากยุทธศาสตร์เชิงรุกในการจัดตั้งเขต อุตสาหกรรมเทคโนโลยีป้องกันประเทศของมาเลเซีย หรือ Malaysia Defence Security Technology Park ไว้เพื่อรองรับการเป็น ศูนย์กลางของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ

ต่อมาแนวความคิด ADIC ได้รับการรับรองในการประชุม ADMM ครั้งที่ ๕ ซึ่งจัดขึ้นที่ประเทศอินโดนีเซีย โดยได้มีมติให้ ประเทศสมาชิกมีการดำเนินการตามเอกสารแนวความคิดฯ และให้ มีการจัดตั้งคณะทำงาน เพื่อทำหน้าที่ในการวางแผน ประสานงาน และการดำเนินการให้มีผลในทางปฏิบัติ

✦ ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากรอบความร่วมมือ ADIC

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนากรอบ ADIC ได้แก่ (๑) ลักษณะทางกายภาพ เนื่องจากแต่ละประเทศมีลักษณะทางกายภาพ และมียุทธศาสตร์ความมั่นคงที่แตกต่างกัน ทำให้มีรายละเอียด ความต้องการยุทธโธปกรณ์ที่แตกต่างกัน (๒) เป้าประสงค์ ทั้งในการวิจัย และพัฒนาที่แตกต่างกัน (๓) ความแตกต่างด้านนโยบาย การจัดสรร งบประมาณ และความพร้อมในการลงทุน (๔) ขีดความสามารถด้าน

ทรัพยากรบุคคลที่แตกต่างกัน และ (๕) นโยบายป้องกันประเทศของหลายชาติยังอยู่บนพื้นฐานความไม่ไว้วางใจต่อกัน ซึ่งเป็นผลพวงจากช่วงยุคสงครามเย็นที่ผ่านมา รวมทั้งแนวคิดชาตินิยม สำหรับการดำเนินการในกรอบความร่วมมือ ADIC ในปัจจุบัน มีความคืบหน้าไปมาก โดยเฉพาะในปี ๖๐ ที่มีการกำหนดกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจนมากขึ้น

4 ศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในอาเซียน

ความพร้อมและศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในอาเซียน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

๑) กลุ่มที่มีศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระดับต่ำ ได้แก่ **เวียดนาม** หลังจากสิ้นสุดสงครามเวียดนาม องค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีและวิทยาการของเวียดนามเกิดภาวะชะงักงัน แต่ได้มีความพยายามยกระดับเป็นประเทศผู้ผลิตและเป็นเจ้าของเทคโนโลยี โดยได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับล่าสุดเมื่อวันที่ ๑ ม.ค.๕๗ **บรูไน** เป็นประเทศที่มีทรัพยากรจำกัด จึงเน้นการนำเข้าจากต่างประเทศ **สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมา** ยังไม่มีงบประมาณเพียงพอในการลงทุนด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ จึงเป็นประเทศ “ผู้ใช้” เป็นหลัก

๒) กลุ่มที่มีศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระดับปานกลาง ได้แก่ **มาเลเซีย** ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีป้องกันประเทศพร้อมกับปฏิรูปการจัดการอาวุธยุทธโปกรณ์ จากการเป็นเพียงผู้ซื้อให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการร่วมลงทุนระหว่างผู้ผลิตกับองค์การที่จัดตั้งขึ้นภายใต้นโยบายของรัฐบาล **อินโดนีเซีย** ได้มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากข้อตกลงนโยบายการค้าชดเชยทางยุทธพาณิชย์ (Offset Policy for Defence Trade: Offset) และการซื้อสิทธิบัตรการผลิต **ประเทศไทย**

รัฐบาลปัจจุบันได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเพื่อใช้ในด้านการป้องกันประเทศ จึงได้มีการสนับสนุนและขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นครั้งแรกที่ได้มีการบรรจุประเด็นนี้ไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และนโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม **ฟิลิปปินส์** เริ่มก่อตั้งโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อการพึ่งพาตนเองในปี ๑๗ จนประสบความสำเร็จในการทำอาวุธและกระสุนปืน

๓) กลุ่มที่มีศักยภาพด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในระดับสูง ได้แก่ **สิงคโปร์** ซึ่งเป็นประเทศตัวอย่างในกรณีศึกษาด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เนื่องจากผู้นำสิงคโปร์ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ผ่านการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการซ่อมบำรุง และปรับปรุงอุปกรณ์ ปัจจุบันสิงคโปร์ยังคงดำเนินนโยบายผลักดันการวิจัยและพัฒนาอุตสาหกรรมเทคโนโลยีป้องกันประเทศทั้งด้านประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาอาวุธยุทธโปกรณ์สู่ตลาดสากล

4 แนวทางในการบูรณาการเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย

มุมมองของภาครัฐ มองว่าทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของไทย มีการเปิดกว้างมากขึ้น เนื่องจากรัฐบาลได้ยกเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศให้เป็นวาระสำคัญทั้งในระดับ

นโยบายของกระทรวงสู่ระดับยุทธศาสตร์ของประเทศ นับตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ คือ การวิจัยและพัฒนา จนกระทั่งไปสู่กระบวนการปลายน้ำ คือ ภาคการผลิตอุตสาหกรรม เพื่อการผลิตใช้ในราชการและเพื่อการพาณิชย์ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

มุมมองของภาคเอกชน มองว่าปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของภาคเอกชนคือ (๑) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ (๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยังไม่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในเชิงพาณิชย์เท่าที่ควร (๓) ภาครัฐควรพิจารณาจัดซื้อยุทธโปกรณ์จากภาคเอกชนภายในประเทศเป็นอันดับแรก ดังนั้นภาครัฐจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างกรอบความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน และปรับปรุงกฎระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมในเชิงพาณิชย์มากขึ้น

มุมมองของภาคการศึกษา มองว่าเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศมีหลายระดับ ซึ่งภาคการศึกษาในประเทศไทย ยังไม่มีความพร้อมในการพัฒนาเทคโนโลยีระดับสูงมากนัก เพราะเป็นเทคโนโลยีที่ลงทุนสูงและต้องใช้เวลาในการพัฒนา ดังนั้นความเป็นไปได้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในภาคการศึกษาของไทย ควรเริ่มจากเทคโนโลยีระดับพื้นฐานก่อน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ผลิตจากวัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรตลอดจนแรงงานในท้องถิ่น มีการทดลองและปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเอง และปรับให้เหมาะสมกับการใช้งานในพื้นที่ เช่น ในพื้นที่ จชต. เป็นต้น

4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากความสำคัญของอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ที่ถือเป็นโครงสร้างพื้นฐานและหลักประกันทางด้านความมั่นคงต่อประเทศ ในบริบทของความพร้อมรบของกองทัพในเชิงของปริมาณและคุณภาพทางด้านยุทธโปกรณ์ ดังนั้นรูปแบบและแนวทางการพัฒนาความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมป้องกันประเทศของอาเซียนในอนาคตนั้น ควรจะเริ่มจากการวิจัยและพัฒนาในประเทศที่ประเทศสมาชิกให้ความสนใจร่วมกัน เช่น อุตสาหกรรมอากาศยาน เป็นต้น

สำหรับประเทศไทย ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้นรัฐบาลควรผลักดันให้มีการกำหนดและส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีให้ชัดเจนเป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่การใช้ในงานราชการอย่างแท้จริง

สำหรับกองทัพไทย มีแนวทางส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ ดังนี้ ๑) กองทัพควรเป็นผู้กำหนดต้นแบบและรับรองมาตรฐานยุทธโปกรณ์ให้ตรงกับความต้องการ เพื่อภาคเอกชนจะได้มีแนวทางที่ชัดเจน ๒) กองทัพควรจัดหาวัตถุดิบและพิจารณาจัดซื้อยุทธโปกรณ์จากภาคเอกชนภายในประเทศเป็นอันดับแรกเพื่อส่งเสริมภาคเอกชน และ ๓) ขยายการส่งออกไปยังต่างประเทศ เมื่อความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในประเทศเข้มแข็งได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ทศช. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๖๑๕ ๕๗๖๕ - ๖๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

บทวิเคราะห์โดย น.ส.สิวลีย์ สิริโรจน์บริรักษ์ นักวิจัย ศศย.สปท.

